

K A U N O
TECHNOLOGIJOS
UNIVERSITETAS

Dalia Bernatonytė

TARPTAUTINĖS EKONOMIKOS MODELIAI

TURINYS

IVADAS.....	7
1. TARPTAUTINĖS PREKYBOS NAUDA.....	11
1.1. Tarptautinės prekybos įtaka vartotojų ir gamintojų interesams.....	12
1.1.1. Pasaulinės kainos ir prekybos apimčių nustatymas.....	13
1.1.2. Prekyba ir vartotojų interesai.....	16
1.1.3. Prekyba ir gamintojų interesai.....	17
1.1.4. Naudos iš prekybos pasiskirstymas tarp šalių.....	17
1.2. Užsienio prekybos elementarusis modelis.....	19
Išvados.....	22
Kartojimo klausimai.....	24
Savikontrolės užduotys.....	25
2. KLASIKINIAI TARPTAUTINĖS PREKYBOS MODELIAI.....	27
2.1. Absoliučiojo pranašumo modelis.....	28
2.2. Lyginamojo pranašumo modelis.....	34
2.3. Lyginamojo pranašumo modelio plėtojimas.....	36
2.3.1. Valiutos kurso įvertinimas lyginamojo pranašumo modelyje.....	36
2.3.2. Daugelio prekių modelis.....	38
2.3.3. Dornbušo, Fišerio ir Samuelsono modelis.....	39
Išvados.....	43
Kartojimo klausimai.....	46
Savikontrolės užduotys.....	46
3. NEOKLASIKINIAI TARPTAUTINĖS PREKYBOS MODELIAI.....	49
3.1. Hekšerio ir Olino modelis.....	50
3.1.1. Hekšerio ir Olino modelio esmė.....	51
3.1.2. Empirinis Hekšerio ir Olino modelio patikrinimas.....	59
3.2. Standartinis tarptautinės prekybos modelis.....	65
3.2.1. Pusiausvyros nustatymas standartiniame tarptautinės prekybos modelyje nevyraujant prekybai.....	66
3.2.2. Pusiausvyros nustatymas standartiniame tarptautinės prekybos modelyje prekybos sąlygomis.....	68
3.2.3. Naudos iš prekybos nustatymas standartiniame tarptautinės prekybos modelyje.....	70
3.2.4. Standartinio tarptautinės prekybos modelio taikymas mažos ir didelės šalies tarpusavio prekybai analizuoti.....	72

3.2.5. Vartotojų skirtingų prioritetų įtakos tarptautinei prekybai nustatymas standartiniame modelyje.....	73
3.3. Bendrosios pusiausvyros modelis.....	75
3.3.1. Tarpusavio paklausos ypatybės.....	75
3.3.2. Tarptautinės pusiausvyros modelis.....	78
Išvados.....	79
Kartojimo klausimai.....	82
Savikontrolės užduotys.....	82
ALTERNATYVIEJI TARPTAUTINĖS PREKYBOS MODELIAI.....	85
4.1. Specifinių gamybos veiksmų modelis.....	87
4.1.1. Specifinių gamybos veiksmų modelio esmė.....	88
4.1.2. Specifinių gamybos veiksmų modelio taikymas tarptautinėje prekyboje.....	103
4.2. Mokslinės techninės pažangos įtakos tarptautinei prekybai modeliai.....	109
4.2.1. Techninės pažangos modelis.....	109
4.2.2. Pozerio modelis.....	114
4.2.3. Prekės gyvavimo ciklo modelis ir tarptautinė prekyba.....	118
4.3. Tarptautinė prekyba gamybos masto sąlygojamos ekonomijos modelyje.....	123
4.3.1. Gamybos masto sąlygojama ekonomija - tarptautinės prekybos specializacijos pagrindas.....	124
4.3.2. Gamybos masto sąlygojamos ekonomijos modelis ir tarptautinė prekyba.....	126
4.4. Monopolinės konkurencijos modelis ir jo taikymas tarptautinėje prekyboje.....	130
4.4.1. Monopolinės konkurencijos modelio esmė.....	130
4.4.2. Monopolinės konkurencijos modelio taikymas tarptautinėje prekyboje.....	136
4.5. Prekybos pramonės viduje modeliai.....	138
4.5.1. Branderio ir Krugmano abipusio dempingo modelis.....	138
4.5.2. Lankasterio „bazinių savybių“ modelis.....	143
4.5.3. Dikzito ir Stiglicio modelis.....	148
4.5.4. Linderio modelis.....	151
Išvados.....	154
Kartojimo klausimai.....	160
Savikontrolės užduotys.....	161
TARPTAUTINIŲ EKONOMINIŲ RYŠIŲ ANALIZĖS IR PROGNOZAVIMO MODELIAI.....	165
5.1. Gravitaciniai modeliai.....	166

5.1.1.	Gravitacinio modelio samprata.....	167
5.1.2.	Gravitacinio modelio modifikacijos ir taikymo sferos.....	171
5.2.	LINK modelis.....	174
5.3.	Pasaulinės ekonomikos struktūros analizė „sąnaudos-išleidimas“ metodu.....	178
	Išvados.....	184
	Kartojimo klausimai.....	186
	Savikontrolės užduotys.....	187
6.	TARPTAUTINIO GAMYBOS VEIKSNIŲ JUDĖJIMO MODELIAI.....	189
6.1.	Gamybos veiksnių judėjimo teorijos.....	191
6.1.1.	Gamybos veiksnių mobilumas lyginamojo pranašumo modelyje.....	191
6.1.2.	Gamybos veiksnių mobilumas gamybos veiksnių santykio teorijoje.....	192
6.1.3.	Tarptautinės prekybos ir gamybos veiksnių judėjimo tarpusavio ryšys.....	195
6.2.	Neoklasikiniai tarptautinio kapitalo judėjimo modeliai.....	197
6.2.1.	Valraso modelis.....	198
6.2.2.	Olino kapitalo judėjimo teorija.....	199
6.2.3.	Niurksės kapitalo judėjimo teorija.....	200
6.2.4.	Iverseno hipotezė.....	201
6.2.5.	Mandelo hipotezė.....	202
6.3.	Alternatyvieji tarptautinio kapitalo judėjimo modeliai.....	203
6.3.1.	Haimerio tiesioginių užsienio investicijų teorija.....	204
6.3.2.	Daningo modelis.....	205
6.4.	Tarptautinio kapitalo judėjimo struktūra ir modeliavimas.....	211
6.4.1.	Tarptautinio kapitalo judėjimo priežastys ir formos.....	212
6.4.2.	Tiesioginės užsienio investicijos.....	216
6.4.2.1.	Tiesioginių užsienio investicijų esmė ir priežastys.....	216
6.4.2.2.	Tiesioginių užsienio investicijų ekonominių pasekmių modeliavimas.....	220
6.4.3.	Portfelinės investicijos.....	225
6.4.3.1.	Portfelinių investicijų Rūšys ir priežastys.....	226
6.4.3.2.	Investicinio portfelio pelningumo įvertinimas ir modeliavimas.....	228
6.5.	Tarptautinis darbo jėgos judėjimas.....	234
6.5.1.	Darbo jėgos judėjimo tarp šalių priežastys ir rūšys.....	235
6.5.2.	Darbo jėgos judėjimo tarp šalių ekonominių pasekmių modeliavimas.....	236

Išvados.....	240
Kartojimo klausimai.....	245
Savikontrolės užduotys.....	246
7. VALIUTŲ KURSŲ IR VALIUTŲ RINKŲ MODELIAI.....	249
7.1. Valiutos kursas: rūšys ir nustatymas.....	251
7.1.1. Valiutos kurso nustatymas.....	251
7.1.2. Nominalusis ir realusis valiutų kursai.....	255
7.1.3. Valiutos kurso dinamika.....	258
7.1.4. Valiutos kursą sąlygojantys veiksniai.....	261
7.1.5. Valiutų kursai ir perkamosios galios paritetas.....	265
7.2. Valiutos kursų modeliai.....	271
7.2.1. Klasikinis valiutos kurso modelis.....	271
7.2.2. Monetarinis valiutos kurso modelis.....	274
7.2.3. Padengto palūkanų normos pariteto teorija.....	277
7.2.4. Nepadengto palūkanų normos pariteto modelis.....	279
7.2.5. Nacionalinės valiutos pernelyg didelio nuvertėjimo modelis.....	284
7.2.6. Subalansuoto portfelio modelis.....	286
7.3. Valiutų keitimo kursų prognozavimas.....	289
7.3.1. Absolūtus ir santykinis perkamosios galios paritetai.....	290
7.3.2. Palūkanų normos paritetas.....	292
7.3.3. Tarptautinis Fišerio reiškinys.....	297
7.3.4. Išankstinio kurso paritetas.....	298
7.3.5. Pasaulinių finansų rinkų paritetinių sąlygų sintezė.....	300
7.3.6. Fundamentalioji ir techninė valiutų rinkos analizė.....	302
7.3.7. Valiutų kursų prognozių patikrinimo modelis.....	305
7.4. Valiutų rinkų esmė ir modeliai.....	307
7.4.1. Tarptautinė valiutų rinka.....	307
7.4.2. Valiutų rinkų modeliai.....	310
7.4.2.1. Valiutos paklausos ir pasiūlos modelis.....	310
7.4.2.2. Devalvacijos įtakos valiutų rinkai modelis.....	314
7.4.2.3. Maršalo ir Lernerio modelis.....	316
7.4.2.4. J kreivės efektas.....	318
Išvados.....	320
Kartojimo klausimai.....	326
Savikontrolės užduotys.....	327
PAGRINDINIŲ TERMINŲ ŽODYNĖLIS.....	329
DALYKINĖ RODYKLĖ.....	335
LITERATŪRA.....	338